

ставити питання про альтернативні способи досягнення бажаного під час третього - шостого етапів.

Підсумовуючи, можна зазначити, що спір, в основі якого знаходиться різне бачення сторонами того ж самого питання – цілком природне явище у взаєминах. Virшення, зазвичай, потребують лише ті спори, де сторони вбачають у своєму опонентіві перешкоду для досягнення певних цілей. Процес розв'язання таких ситуацій залежить від бажання та вміння їх розв'язувати. Наявність додаткових інститутів, наприклад таких як медіація, має допомогти у вирішенні таких складних ситуацій.

Звісно, побудова теоретичних моделей, що дозволяють розв'язувати суперечки, відрізняється від реальних умов, у яких вони відбуваються. Досить складно врахувати всі фактори впливу, починаючи від неусвідомлених бажань та прагнень або ж мінливості поведінки людей, закінчуючи впливом інших суб'єктів, що намагаються бути осторонь та уникати викриття як сторони, зацікавленої у конфлікті. Особливу складність викликають ті ситуації, де створення конфлікту і є мета, завдяки якій штучно створюють можливість впливу чи підстави для звільнення від зобов'язань.

Конфлікт чи спір, як і будь-яка проблема, вирішуються шляхом розумінням їх суті та дією, що змінює стан речей. Отже, ретельно обміркована, спланована та зрозуміла учасникам процедура, що дозволяє поступово рухатись від встановлення всіх умов та обставин до вчинення конкретних узгоджених сторонами дій, є запорукою досягнення бажаного результату.

1. Словник української мови: в 11 томах. Том 9, 1978. Стор. 530. URL: <http://sum.in.ua/s/spir>

2. Словник української мови: в 11 томах. Том 4, 1973. Стор. 274. URL: <http://sum.in.ua/s/konflikt>

3. Платон. Сочинення в чотирьох томах. Т. 1 / Под общ. ред. А.Ф. Лосева и В.Ф. Асмуса; Пер. с древнегреч. СПб.: Изд-во С.-Петербур. ун-та; «Изд-во Олега Абышко», 2006. 632 с.

4. Акофф, Р. Искусство решения проблем / Р. Акофф: пер. с англ. М.: Мир, 1982. 224 с.

Олександр КРИСА

курсант Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців
для підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

д.ю.н., проф. **Р.В. Миронюк**
професор кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕДІАЦІЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Актуальність даної теми полягає у дослідженні роботи поліцейських – медіаторів, а також необхідності розроблення нормативно-правового регулювання медіації у діяльності підрозділів превенції Національної поліції, а також набуття знань та практичного досвіду працівниками підрозділів превенції Національної поліції. Це обумовлено перевагами медіації над іншими юридичними методами вирішення конфліктів, а саме: – економія часу; – конфіденційність; – добровільність; – незалежність, нейтральність та неупередженість медіатора.

Згідно з проектом №3504 від 19.05.2020 Закону «Про медіацію», медіація – це добровільна, позасудова, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів [1]. Основним завданням медіації є проведення процесу позасудового примирення, що відбувається за взаємною згодою сторін, із урахуванням принципів добровільності, конфіденційності, незалежності та нейтральності медіатора, неупередженості медіатора, самовизначення та рівності прав сторін. Процес примирення

полягає в організації зустрічі двох сторін конфлікту із залученням посередника (медіатора – особи, яка проводить медіацію і не має повноважень щодо прийняття рішення по суті конфлікту) та спробою досягнення добровільного порозуміння чи примирення.

Запровадження медіаційних практик у діяльність Національної поліції України потребує, перш за все, нормативно-правового та організаційного забезпечення. Запровадження медіаційних практик у діяльність Національної поліції України сприятиме реалізації положень Національної стратегії у сфері прав людини на 2021-2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 року № 12 119/2021 [2, с. 12].

Основними напрямками застосування медіаційних практик у діяльності Національної поліції України є діяльність:

□ «Поліції діалогу» для вирішення конфліктів під час мітингів/акцій/масових заворушень/ масових скупчень людей;

□ Ювенальної превенції для вирішення конфліктів в сім'ї, булінгу чи правопорушень, що вчиняються дітьми;

□ Дільничних офіцерів поліції для вирішення конфліктів в межах їх юрисдикції

Більш детально розглянемо важливість медіації у діяльності працівників ювенальної превенції та дільничних офіцерів поліції.

На території Донецької області для працівників ювенальної превенції було встановлено Програму використання трирівневої моделі профілактики правопорушень серед дітей на території Донецької області на 2018 – 2022 роки, що передбачає здійснення постійної профілактики серед неповнолітніх за трьома рівнями:

– первинним, коли превентивні заходи поширюються на молодь загалом. Полягає в проведенні загально-профілактичних заходів серед молодів;

– вторинним, під час якого діти навчаються самостійному розв'язанню конфліктів шляхом медіації, отримують практичні знання та допомогу. Полягає в залученні дітей, які самостійно, без втручання дорослих, намагаються вирішити конфлікти на ранніх стадіях;

– третинним, спрямованим на роботу зі специфічними видами девіантної поведінки. Полягає у створенні Координаційної ради, для вжиття заходів індивідуальної профілактики поведінки осіб зі специфічними видами девіантної поведінки, що не відповідає загальноприйнятим нормам [2].

Важливість імплементації/впровадження медіації до діяльності працівників ювенальної поліції дозволить урегулювати конфлікти, пов'язані з дітьми, на ранніх стадіях, виявляти приховувані факти конфліктів, недопущення конфліктів та булінгу серед дітей та недопущення правопорушень, вчинених дітьми. Важливим кроком стала серія тренінгів для поліцейських, які працюють із дітьми, що проведено на Донеччині в 2018 році. Отримані навички поліцейські-медіатори будуть використовувати в своїй професійній роботі, спрямованій на профілактику підліткової злочинності. Близько 80% тренінгів було присвячено відпрацюванню практичних навичок. Навчання проходило у форматі рольових ігор, роботі в малих групах та сприяло формуванню команди однодумців [3].

Позитивним результатом медіації в діяльності працівників ювенальної поліції є приклад інспектор ювенальної превенції Мирноградського відділення поліції Антона Сябрука. За зверненням місцевої жительки, офіцер за декілька зустрічей допоміг їй, налагодивши комунікацію та стосунки між конфліктним сином та нею [4].

Медіація у діяльності дільничних офіцерів поліції полягає у вирішенні конфліктів між сусідами, членами подружжя, запобігання та припинення домашнього насильства. Також послуги медіаторів будуть застосовуватися в урегулюванні конфліктів між сторонами на підготовчій стадії кримінальних проваджень та справах із приводу адміністративних правопорушень.

Отже, важливо зазначити, що введення практики медіації в діяльності підрозділів превенції національної поліції є необхідним та важливим для отримання позитивних результатів у своїй діяльності. Така практика допоможе урегулювати конфлікти на ранніх стадіях, примирити сторони, своєчасно запобігти тяжким наслідкам, а також знизити загальний рівень правопорушень.

1. Закон про медіацію : Проект від 19.05.2020 р. № 3504.
URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877.

2. Безпалова О. І. Особливості впровадження практики медіації в діяльність органів

поліції щодо профілактики випадків насильства у дитячому середовищі. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. № 2. 2019. С. 21–25. URL : <https://visnik.dduvs.in.ua/wp-content/uploads/2019/11/2-19-ua/5.pdf>.

3. 19 офіцерів поліції Донецчини отримали сертифікати провідних тренерів з медіації (ФОТО, ВІДЕО). Краматорське районне управління поліції. URL : <http://kramatorsk-police.dn.ua/news/view/4855>.

4. Медіація, запропонована мирноградським поліцейським, допомогла примиритися матері й сину. Покровське районне управління поліції. URL : <http://pokrovsk-police.dn.ua/news/view/9066>.

Наталія КРОШКА

доцент кафедри психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук

ПРОБЛЕМА МЕДІАЦІЇ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

Процес світової глобалізації провокує безліч змін у соціально-політичному та економічному устрою всіх країн світу, генерує і ескалує, в тому числі суперечки і конфлікти нового зразка [4]. Особливої актуальності набувають питання гуманізації суспільства у періоди трансформаційних змін, які охоплюють практично всі сфери суспільного життя. Одним із напрямків гуманізації українського суспільства є впровадження медіації при вирішенні різного роду конфліктів шляхом переговорів і знаходження компромісу.

Медіація – альтернативна процедура регулювання спорів, технологія соціальної комунікації – зарекомендувала себе ефективним засобом мирного врегулювання конфліктів у західній практиці. В Україні медіація активно розвивається, удосконалюються механізми її інтегрування у діяльність судів, нотаріату та інших органів в цивільній юрисдикції. Накопичується досвід приватної медіації, не пов'язаної із системою права. Завдяки своїй міждисциплінарності та молодості медіація є перспективним інститутом, що сприяє гуманізації та становленню демократичних принципів у суспільстві, наближає до прогресивних світових тенденцій у галузях психології, конфліктології, сфері правосуддя.

Проблема медіації висвітлюється в працях вітчизняних і зарубіжних авторів. Слід зауважити, що більшість досліджень присвячені саме юридичним аспектам медіації. Водночас, проблема психологічного змісту медіації як міждисциплінарної науки майже не представлена у літературі. Так, у працях вітчизняних (І. Белінська, Н. Бондаренко-Зелінська, О. Волобуєва, Н. Гайдук, О. Демидович, Р. Коваль, Б. Лепко, Г. Огречук, О. Спектор, Г. Чуйко) та зарубіжних авторів (Н. Александер, О. Аллахвердова, Х. Бесемер, О. Брижинський, В. Гопанчук, Д. Давиденко, О. Іванова, С. Калашнікова, Л. Лав, О. Літвинова, Л. Паркінсон, П. Рендольф, Д. Сталберг, Ц. Шамлікашвілі) визначається специфіка медіації як міждисциплінарної науки (юриспруденція, конфліктологія, психологія, дипломатія, лінгвістика, соціологія, філософія, менеджмент, математика і кібернетика). Незважаючи на досить широкий спектр досліджень, в Україні визначення медіації у психологічному контексті знаходиться на початковій стадії.

Дослідження медіації як методу врегулювання конфлікту здійснюється цілою низкою наукових дисциплін – юриспруденцією, соціологією, психологією, конфліктологією тощо. Водночас, аналіз наукової літератури засвідчив відсутність єдиного визначення поняття «медіація», навіть в межах однієї дисципліни.

Так, аналіз дефініцій медіації, що наводяться в психологічній та юридичній літературі показує, що найчастіше при її визначенні виділяються такі ознаки:

1) медіація є процесом переговорів або пошуку вирішення проблеми, що лежить в основі конфлікту;

2) у медіації, окрім сторін конфлікту, бере участь незалежний посередник – медіатор, який здійснює сприяння процесу переговорів, організує їх і керує ними і на досвід, знання та вміння якого спираються сторони;

3) сторони повністю контролюють процес прийняття рішення та умови вирішення